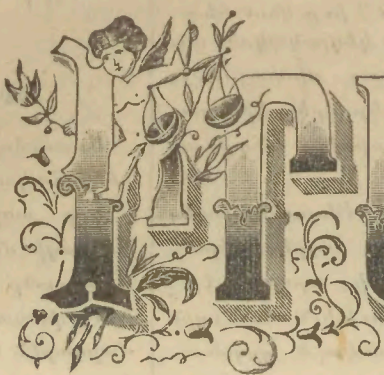

ՊԱՅՄԱՆՔ

ԳՈՒԼԱՐՈՒ
Տարեկան . . 12 Ժր.
Վեցամսեայ . . 6 "

ԱՐՏԱՍՏՄԱՆ
Եւրո թիւ մէկ ծրարով
Տարեկան . . 14 Ժր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՄԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2.60 Տօլար
Վեցամսեայ 1.50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

Ը ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒ Ի ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱՍԹ

Հ Ա Ս Յ Է

Rédaction du journal

„Ipravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

„Иправункъ“

ВАРНА

Գրութիւնք եւ
լեւ տրոփիր

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ մեր գործակալներէ,
բարեկամներէ ու բաժանորդներէ որ
հաճին գրքերու, ծախուած լրագիրնե-
րու եւ բաժանակներու հաշիւները
փութով ղրկել մեզ:

ԱՆԴՐԱԴՍՈՆԱՆՔ

— ԵՅ —

Եթէ կարճ ակնարկ մը նետենք
մեր մօտաւոր անցեալին վրայ,
և մեր տօնային պատմութիւնը
գէթ անցողակի թղթատելու
ձանձրոյթը ստանձնած լինինք,
հո՛ն անձնիւր լըշախոհ հայի ա-
չաց առջեւ պիտի պարզուէր ա՛յն
ցաւալի ու նոյն իսկ տխրեցուցիչ
վիճակը, որուն շարժառիթը և
գլխաւոր հեղինակներէն մին՝ Ժո-
ղովուրդը նոյն ինքն իսկ եղած
ըլլալու անախորժ գիտակցու-
թիւնը պիտի ունենայ:

Ձիւրար անուանարկելու, միմ-
եանց հասցէին ցելա ու մուր քը-
սելու անդիմադրելի և կատաղի
փափաքը ըստ երեւոյթին ընդ-
գրկուած ըլլալ կը թուի գոյու-
թիւն ունեցող մեր Յեղ. կազմա-
կերպութեանց իւրաքանչիւրին
կողմանէ ալ անխորի: Լրագրա-
կան լեզուին տրամադժօրէն հա-
կոտնեայ ժողովրդեան բարքերը
այլասեռող և կարգ ու սարքերը
խաթարող, ատելութեան զգա-
ցումներով լի անորակելի գրու-
թիւններ, ահա՛ գործունէս-
թեան չքնաղ հաւաքածոյն հիա-
նալի գաշակեցութեան, որ կար-
ծեա գերագոյն ճիգեր կը թափէ
հայութեան արդէն բաժան հատ-
ուածներն իսպառ անջատելու, և
զայնս ստորաբաժանելու:

Աշխատութեան և մրցակցու-
թեան սոյն կարի ազգամիտ ուղ-
ղութիւնը, բնականաբար ինքն
ըստ ինքեան պիտի ստեղծէր մի
աւելի բարդ վիճակ, իսկապէս
քառասոյն անել կացութիւն մը
որը հայութեան արդի ճգնաժա-
մային ընդհանրով՝ կրնայ են-
թադրուածէն շատ աւելի աղե-
տաբեր հարուած մը տալ ազգա-
յին գատին, անոր յառաջխաղաց
ընթացքին առջեւ խոշոր թուա-

կանգնել, ու նոյն իսկ վարկաբեկ
ընել հայութեան արդէն աղօտ
ճամբան յաշիւ օտարաց: Լրագ-
րական նեղ սիւնակներու մէջ,
հրապարակաւ և լայնածաւալ յոգ-
ուածներով մինչեւ պաշտօնի առ-
տիճան փառաբանուած երէկի ան-
նման հերոսը, այսօր միեւնոյն
գրիչները՝ միեւնոյն անձերը իբր
դաւաճան հռչակելու անխղճու-
թիւնը ի դարձ կը դրուի առանց
նախատեսելու հոգածութիւնը
ունենալու, թէ այդ կարգի ա-
րարքները համայնքի մը ան-
բարոյականացման հակումներու
է՛ն աշքառու պարագաներէն մին
կը ցոլացնեն ա՛յնքան մեկին, և
սակայն նոյնքան մութ գոյններով:
Մինչեւ փառաց զէնթիւն բարձ-
րացում, ու սակայն օր մալ
յանկարձ՝ անհիմն զրպարտու-
թեանց և մտացածին յերիւրանք-
ներու զոհ ելող, մեր աղգ. գոր-
ծիչներէն, քանակը դժբաղդա-
բար մի քանի տասնեակներու
յանդող իսկապէս անբասիր անձ-
նաւորութեանց արաւաւորումը
զերենք կ'ստորնացնէր մինչեւ
անկրան նատիրը, և չատ յեղ,
աւա՛ղ գրիչս կը կասի ըսել մին-
չեւ մահու գիրկը:

Եւ այս բոլորէն վերջ՝ մեզ
համար տարօրինակ անակնկալ մը
չէր անչուշտ հոս բարերար Ժամ-
հարեանց մը, Ձիթեան մը տես-
նել գաշտնախողխող սպանուած
նոյն իսկ Յեղ. շէնքի ձեռքերէ, հոն
Սագունի մը գնդակահար, դեռ
ևս անծանօթ մնացած չարագործ-
ներէ, և տակաւին չարքը բա-
րեբաղդաբար ա՛յն անյաշիւ եղ-
բայրասպան փորձերու որոնց հա-
ւանական զոհերն ըլլալ սահ-
մանուած էին Արփիար ու Նա-
զարէկ, Սապահ-Գիւլն և Խաչ-
պուլ:

Եւ վաղն որ իւր ծագումովը
մեզ նորանոր անակնկալներու
մատնելու վիճակին մէջ կը գտ-
նուի. գուցէ սրտաճւղիկ գուժ-
կանն բերէ սրտամորմոք սճրա-
գործութեան մը ևս, հայ տա-
րեգրութեան արդէն սեւ ու մա-
հարոյր անցքերով խճողեալ երե-
սին տխուր էջ մալ յաւելուլ:
Ատելութեան ոգւով արբելի

մեր Յեղ. կարմակերպութիւնները
հակառակ իւրեանց վեհ կոչման,
Հայրենիք և Հայութիւն պահ մը
մոռացութեան մատնելով՝ բա-
ցարձակապէս անիշխանական
քայլերով, գիշերի խաւարով
սքողեալ մութ անկիւններու մէջ,
հատարակ ոճրագործէ մը աւելի
ցածաբար և դաշտնաւորի, իս-
կապէս անմեղ զոհներու վրայ խո-
յանալով, անբարեկամ անդթու-
թեամբ, ազգանուէր կեանք մը
մարերու, հայրենեաց համար
տրոփող սիրտ մը դաշտնի մէկէ
աւելի հարուածներու տակ ծա-
կոտելու եղբայրասպան ճիւղու-
թեան յանձնառու եղան, և սուր
ու գնդակ զիրար խաչաձեւելով
Մօսկուա, Օտէսա և Լօնտրա ի-
րենց եղբունական սարսուղե-
ցիկ տեսարաններովը, հայու-
թեան յոռի բարքերէն է՛ն ստո-
րինը ցուցադրեցին աշխարհին
ու հանուր մարդկութեան:

Քոյրմայրսի երկիրն ալ սակայն,
եղբայրասպան գործին մէջ ան-
մասն չի մնաց: Պատուհաս փո-
թորիկը, Աղլանդեանէն անդին
հին աշխարհէն դէպի նորը ար-
շաւելով, հոն իր անդրանիկ և
փորձական հարուածներու նախ
Սապահ մը բախուելու դժբաղ-
դութիւնը ըսեմ թէ բարեբաղ-
դութիւնը ունեցաւ:

Փոխադարձ սիրոյ և աշակցու-
թեան ստիպողական կարիքը, որ
այսօր առաւել քան երբէք չե-
տուելով՝ անհրաժեշտ պահանջ մը
դարձած է ի մեզ. երբ ի նկատի
առնենք մէկ կողմանէ հիւսիսա-
յին գիշակեր բորենին իր ժա-
նիգները լաւ մը սրած, իր համեղ
որսը միանգամայն լաւելու ան-
յաղ փափաքին մէջ անզուսպ,
իսկ միւս կողմանէ Մայր-Հայրե-
նիքի մէջ, մեր եղբայր ծովա-
ծաւալ թշուառութիւնը կրկնա-
պատկեալ վերահաս ձմրան ար-
հաւիրքներով: Ալ ժամանակն է
ուրեմն անհատական և կուսակ-
ցական ամեն ճղճիմ հաշիւներ
վայրկի մը առաթուր ըրած,
ազգային գերագոյն շահներու ի-
րականացման բոլորանուէր, մեր
ուշն և ուրուշն կեդրոնացնել
միշդ հո՛ն ուր՝ կուզենք փնտռել

և մանաւանդ գտնել ազգ. բարձր
իդէալի պսակումը, որուն ան-
ժըխտելի և զօրաւորագոյն գրա-
ւականն է միութիւնը, պէ՛տք է
ուրեմն համոզուիլ այս ճշմար-
տութեան, և միացեալ հայը,
ինչպէս կալուածական խնդրոյն,
մէջ գիտցաւ ըստ արժանեոյն մի-
ահամուռ բողոքի ձայնով իւր
դարաւոր իրաւունքը պաշտպանել
նոյն թափով և թերեւս աւելի
ուժգին և բուռն կերպով պիտի
գիտնայ ու պիտի կրնայ նախնի
փառաց բեկորներու մէջէն նոր
Հայաստան մը կերտել, Հայու-
թիւն մը ստեղծել:

ՎԱՌՆԱՅԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Վերջապէս ընդ երկար տա-
տանու մնելէ, դժկամակութիւն-
ներէ ու ձգձգումներէ յետոյ,
Սուլթանը՝ տեսնելով վեց մեծ
պետութեանց համաձայնութիւնը
Աւստրո-Ռուս ծրագրին նկատ-
մամբ, ստիպուեցաւ արտօնել
Դուռը որ ընդունի զանի սկզբ-
մամբ չեշտելով անոր առժամա-
նակայ բնոյթը: Այս առթիւ
Դուռը Աւստրո-Հունգարիոյ և
Ռուսիոյ զեսպաններուն հետեւ-
եալ պատասխանը տուաւ:

«Բ. Դուռը ստացաւ և ուսում-
նասիրեց վերջին նոյեմբ. 10 ին
Տ. Տ. Պառոն տը Դալիչի և Ձի-
նովիէվի իրեն ներկայացուցած
յիշատակագիրը: Դուռը կրմբունէ
այն ապահովութիւնները որ ի-
րեն տրուած են ի մասին կատա-
րելապէս աշատութեան իր վե-
հապետական իրաւունքներուն և
պահպանումին «Սթաթիւբոյ» ին,
կառավարութեանց յարգումին ու
կայսրութեան ազդեցութեանը,
ինչպէս նաեւ՝ առաջարկուած յա-
ւելուածական տրամադրութիւն-
ներուն առժամանակեայ բնոյթին
և երկու տարուան համար սահ-
մանուած լինելուն, ապահովելու
նպատակաւ ամբողջական գոր-
ծադրութիւնը այն բարենորոգ-
մանց որ երկու պետութիւննե-
րու առաջարկութեան վրայ ըն-

գումարած են փետրուարին և որոնց գործադրութիւնը օրինաւորապէս կը շարունակուի։ ԲՊԵՆԸ կը յայտարարէ թէ յիշատակաբերին մէջ նշանակուած ինն կէտերը սկզբնաւոր կընդգուծուի, իրեն վերապահելով այդ մասին բանակցութեան մտնել համաձայնելու համար անոնց գործադրութեանը մանրամասնութիւններուն, համաձայն 1 և 2 րդ. կէտերուն, ի մասին անկախութեան, վեհապետական իրաւանց, կառավարութեան ազդեցութեան և «Սթաթիւք»-ին»։

Սուլթանը տեսականօրէն գոհացում տուած եղաւ դեսպաններու պահանջին. բայց նա նոյն իսկ իր այս պատասխանով գործնականին մէջ բարի տրամադրութիւն ունենալ չերեւիր։ Նախ կը պնդէ իր ազատ կառնցողութեան ու վեհապետական իրաւանց յարգումին և «Սթաթիւք» պահպանումին վրայ. այսինքն իր երկրին իրեն բացարձակ տէրը ու վեհապետը իր կամբը գործադրել տալու ազատ մնալ կուզէ։ Որպէսզի օսմանն ան կառավարութիւնը իր հպատակ ազգերու առջեւ ազդեցութիւնը չը կորսնցնէ։ Նաեւ մասնաւորապէս կը շեշտէ թէ եղած նոր առաջարկութիւնները առժամանակեայ կերպով, միայն երկու տարուան համար կընդունի, այսինքն մինչեւ որ ամբողջանան արդէն օրինաւորապէս գործադրութեան վրայ եզոյ այն բարենորոգումները որոնք վերջին փետրուար ամսուն նոյն երկու պետութիւններէն առաջարկուած և ընդունուած էին։ Այս պարբերութիւնը ցոյց կուտայ թէ Դուռը միայն առջի ծրագրերը գործադրել կընդունի. իսկ վերջի յաւելումական պահանջները թէեւ ընդունուած բայց երկու տարի յետոյ իրենց ուժը պիտի կորսնցնեն. որ կը նշանակէ թէ գաւառաւոր կրկին առջի տեղը կուգայ. այսինքն փետրուարի ծրագրերը, Բայց արդէն այս ծրագրերին անգոհացուցիչ լինելուն պատճառաւ էր որ, անոր ընդունուելէն վերջ, ամբողջ ինը ամիս Մակեդոնացիները կուռեցան և երկիրը արիւնի ու կրակի մատնուեցաւ։ Հետեւապէս մենք կը կտրծենք թէ Մակեդոնիոյ յեղափոխականները երբեք չպիտի գոհանան այս պայմանագրական և առժամանակեայ կարգադրութեամբ ու պիտի շարունակեն յառաջիկայ գարնան իրենց կռիւն։

Մենք պետութեանց գեղապաններուն և Դրան միջեւ ընդհանուր ներումի խօսք երբեք չըկայ։ Այդ ցոյց կուտայ թէ պետութիւնները գէշ տրամադրութիւն ունին Մակեդոնիոյ կուռուղ և յեղափոխական տարրին դէմ և անտարբեր աչքով կը նա-

յին բանտերու, աքսորաւայրերու մէջ փնտցումի գաղտնաբերուած հազարաւոր պուլկար հայրենասէրներու վրայ։

Սակայն Պուլկար իշխանապետութիւնը բնականապէս չպիտի կրնար իր այդ հազարաւոր արիւնակիցներու դժբաղդ վիճակին հանդուրժել, նաեւ բիւրուսը փախստականներու գաւառ կացութեան անկարելի գոյնուիլ, ուստի հարկ գաւառ ինք առանձին, առանց պետութեանց միջամտութեանը զիջելու, ուղղակի Դրան հետ բանակցել ըստ Մակեդոնացի քաղաքական յանցաւորներուն ընդհանուր ներումի ձեռք բերելու համար։ Տ. Նաչեւիչի երկրորդ պատուիրակութիւնը ի Պուլիս կերեւայ թէ ապարդիւն չպիտի մնայ. արդէն Դուռը անոր խոստացած է Սուլթանէն ընդհանուր ներումի «իրատէ» ստանալ վերջին հեռագիրները կը վստահեցնեն թէ այդ «իրատէ»-ն մէկ երկու օրէ անպատճառ ըստ պիտի տեսնէ։

Պ. ՍԱԳՈՒՆԻԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ (*)

Տեսակցութիւն մը.— Գաղափար կան վրէժխնդրութիւն.— Թշուաժի եղբայրներ

Մեր Լոնտոնի թղթակիցը մեզ կը հեռագրէ,

Լոնտոն, 30 Հոկտ.— Էնթուսիստներ ընթերցողները գիտեն արդէն գլխաւոր մանրամասնութիւնները Պ. Սաղաթի յուզիչ սպանութեան Լոնտոնի Նիւսէթաթ թաղին մէջ, Լոնտոնի Հայ գաղթականութեան էն գործոն լաւատեսիկ անդամներէն մին՝ որ մեր հետ բարեկամական կապ ունի, բարեհաճ է լրացուցիչ տեղեկութիւններ հաղորդել ինձ այս խորհրդաւոր գործին մասին, որով կրնամ ձեզ տալ հետեւաբար ամբողջացուցիչ մանրամասնութիւնները։

Հայկական կուսակցութիւնը երկու հազարակ հատուածներէ կը բաղկանայ նման ծրարական Յեղափոխութեան Ժիւղոսակներուն և լեռնականներուն։ Լոնտոնի թղթակիցն «Հնչակեան» և «Արիւնքներ» բաժանումը զբաղը երեւտկայական է։ Այլևս Արիւնքներուն չկան և Կան միայն «Հափաւոր Հնչակեաններ» և «Յեղափոխական Հնչակեաններ» և թէ առնքել թէ միւսները իրենց անունը Հնչակ թերթէն առած են. որուն հրատարակութիւնը սկսած է Աթէնքի մէջ Տ. Նազարէկը. այս այն սինձն է որ գաղտնահար եղաւ և ծանրապէս վերաբերեցաւ քանի մը օր առաջ ժընժի մէջ և զանի անսնել գացած էր Լոնտոն սպանուող Տ. Սաղաթին յարձակումին վրայ տեղեկութիւններ ստանալու համար։

Յուշատան գրգռիչներու համար լաւ հիւրասիրող երկիր մը չըլլալով Տ. Նազարէկը Լոնտոն եկաւ Հնչակին հրատարակութիւնը շարունակելու։ Այս միջոցին վրայ հասաւ 1895ի սպրտ տարեկան շարժումը որ Տ. Նազար-

(*) «Հնչակեան»-ը կարտապահէր այս յօդուածը նոյնութեամբ։

րէկ ձեռնհասօրէն կազմակերպած էր։ Նա հաստատեց նաեւ իւր կողմ հետ, անակ մը հայկական կեդրոնական գումիթէ մը, լազկապետ միմիայն այդ ընտանիքէն, որուն կը զրկուէին բաւական խոչընդոտ մարմնիկ անգլիացի հայտնիներէ։

Մինչև հոս Հայ Յեղափոխականներ ընթացք ուղիղ, հայրենասիրական և ամեն գովեստի արժանի էր, Բայց — ինձ տեղեկութիւն տուողն ըսածին համեմատ — յանկարծ զարմանքով իմացուեցաւ թէ մէկ քանի անհայտ գումարներէ զատ, ոչինչ չէ զրկուած կողմող հայերուն։ Տ. Սաղաթին գումիթէները զայրացած Լոնտոն գրկիցին պատուիրակները դաշտնիք լուսաբանելու պաշտօնով և Նազարէկի ամբէն առնուած բացատրութիւնները անբաւական նկատուեցան և զանի հրաւիրեցին կուսակցութիւնը ձգել և թերթին անօրէնութիւնէն քաշուիլ. նա մերժեց և Լոնտոն գրկուած պատուիրակութեան պէտք Միմիայն կը կոչուէր առկէ է որ Տ. Նազարէկ իր հակառակորդներուն Արիւնքներէն անունը տուաւ, բայց ասոնք չեն ընդունիր այդ անունը, պահելով Հնչակեան Յեղափոխական անունը — և անօրէնութիւնը ձեռք առնելով Հնչակին, որուն անունը քիչ յետոյ փոխեցին թերթաւորութեան անդի շտաբը համար, կոչուեցաւ հայ օտկանը «Նոր Կեանք» և եղաւ Հնչակեաններու օտկան, ի բաց առեալ անհայտ մաս մը, չափաւորաւ, որ հաւասարաբէր մնաց Նազարէկի։

1901 թ. Ամբիկայի մասնաճիւղերուն առաջարկութեամբ վրայ պատգամաւորական ժողով մը կազմուեցաւ Լոնտոնի մէջ ընդ նախագահութեամբ Տ. Սաղաթին — Նիւսէթաթի մէջ զարնուած — բոլոր անհամաձայնութիւնները փարատելու փորձ մը ընելու համար։ Պատգամ ժողովը միացում որոշեց և այդ կարելի ընելու համար, վճռեց գործնական, մասնակցութեան դուրս առնել երկու հակառակորդ պետերը Արիւնք և Նազարէկ և Տ. Սաղաթին նոր կերպով անհամաձայնութիւն պետ կարգուեցաւ։

Բայց քիչ ժամանակ յետոյ Նիւ — Եօրքի մէջ իմացուեցաւ — ինձ տեղեկութիւն հաղորդողն ըսածին համեմատ թէ Տ. Սաղաթին զաղտնի յարաբերութեան մէջ կը գտնուէր Տ. Նազարէկին հետ և թէ այս վերջինը այդ կերպով իր չափաւորեալ, հակադրափոխական ձգտումները կը ներմուծէր գումիթէին մէջ։ Նիւսէթաթ և Նազարէկ ամբողջական մասնաճիւղերը գիտցան կամ գիտնալ կարծեցին Սաղաթինի մէկ նամակին շնորհիւ զոր ձեռք անցուցին, թէ յեղափոխական երկու հերոսներու սպանութիւնը, երեք շաբթուան միջոցին մէջ սպանուած մին Բօթի, միւսը Պաթու, հրամայուած էր Լոնտոնի գումիթէին կողմէ, ուր միայն իրողներն և Նազարէկի ազդեցութիւնը կը տիրապետէր։ Այդ ատենէն այս վերջի երկուքին սպանութիւնը որոշուեցաւ։

Մնացեալը ծանօթ է։

Վերջապէս, Հայկական կուսակցութիւնը ըստնուած է երկու հակառակորդ խումբերու. յեղափոխականներ որ շատ բազմաթիւ են, չափաւորականներ որոնք անհայտ խումբ մը կը կազմեն թուով բայց ոչ որակով։ Լիւնականներ ժիւղոսակներն, և չեն վարանիր ի պատիւ Մօմէկիւններու և Գարիւնէներու ժամանակուան հին միմիայն հետեւելու։

Այսին լաւ չպիտի ընէին իրենց համայնական ջանքերը միացնելն մին և միւսը կոտորող կարմիր Սուլթանին դէմ։

Կ. ՊՈԼՍՈՑ ԱՆԿՈՒՄԸ

ՏԱՀԱՎԱՆ ՍԻՆԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Աստուծայ տաճարներն ալ ունին իրենց ճակատագիրը։ Ներք առջեւ կը ներկայանայ Այա-Սօփիայի մզկիթը, ուրկէ Բիւստոնէից Աստուածը արաքսուած էր որպէս զին հոն փառաբանուի Ալլահը ու անոր մարգարէն Մուհամմէտը, աչքիս առջեւ կը պատկերանար պատմութեան հեռաւոր մէկ անցեալը՝ հաւաքութիւններով լեցուն, որոնց վերջը սակայն չէ եկած։

Մինչ Յուսուֆիանս կը կոտորեցանէր այս ճարտարապետական հսկայ գործը առաջնորդուած էր ոչ միայն Աստուծոյ տաճար մը կանգնելու ցանկութեամբ այլ սրբազան պարտք մը կատարելով հանդերձ քաւել ջանացած էր մօտաւոր անցեալի մը մէջ գործած իր մեղքերը։

Հազիւ 40 օրեր անցած էին Նիքա-գիւնիլու ըմբստութեան նուաճումէն, հիւր կը գրուէր նոր եկեղեցուն, 532 Վերա. 23 ին և ըստ պատմագիրին միւսեւոյն ժամանակ հրաման կը զրկուէր կայսրութեան բոլոր կառավարիչներուն, գաղաւորներուն և այլն, որ իրենց շրջանակներէն ինչ որ գտնեն որպէս սին Պի-Սն, և ուրիշ ամեն տեսակ առարկայ և նիւթեր յարմար Այա-Սօփիայի շինութեան յղեն Պոլլս։

Եւ գործը սկսած է անօրինակ լսանգով մը, սինեւ հանուած 45 լիւպոլուի Արեւու Տաճարէն, Եփեսոսի Տիւնայի, Ապոլոնի տաճարներէն, Սիլէնքի Սիլէնքի տաճարէն, և ուրիշ նուազ նշանաւոր զիջարանական սրբատեղիներ սկսած են փոխադրուիլ ի 4. Պոլլս. զանոնք կը տեսնենք մինչեւ այսօր Այա-Սօփիայի զլսաւոր գմբէթին իւր նեցուկ։

Այս առթիւ մասնաւոր անհասնել ալ սկսած են հոն նուրբիլ իրենց լուծման. պատմութիւնը կը յիշէ Մարտի ամսուն ազնուական մը և պատուաւոր Հոգումայիցի այրի տիկին մը, որ իր հոգւոյն չ'ուրթեալ համար նուրբիլ է իր սեփական պորփրեայ սինները զորս ժամանակաւ Աւրօլէն բերած էր Հոմո Պուլլէքի Արեւու տաճարէն։

Յուսուֆիանս չը խնայեց նախ իսկ թէոսոսիայի արծաթաձոյլ ձիււոր արծաթը, զոր հալեցնելով գործածեց տաճարը զարդարելու։ Վերջապէս գործը յաջողութեամբ վերջացնելու համար ամեն քաղաքացի քիչ շատ ծանրութիւն կրած է։

Եւ այնչափ ահապէն էր շինութեան ծախքը որ պատերուն գետնի երեսէն մինչեւ երկու թիղ բարձրանալ երկու միլիոն ֆր. արդէն ծախսուած էր վեց տարի շարունակ տասը հազար հոգի աշխատած են այս հոյակապ յիշատակարան տաճարը կանգնելու համար. որ ըստ ներք արդի ստակով 325.000.000 ոսկի ֆր. արժանէ։

Երբ որ տաճարին մէջն էի, բարձրացուցի աչքերս դէպի հրաշալի գմբէթը, որ աւելի գեղաբանական միակ երկնային կամարն է։ Պատմութիւնը ինձ յիշեցուց այն մեծ գերը որ խաղաղած է այնչափ զարեւ անընդհատ այս եկեղեցին։ Այս տաճարին ամպլոնէն լուծած են Ոսկեբերանի առաւանձաւոր քարոզները որոնց ազդեցութեան տակ կը մեղմանային, նոյն իսկ ամենաքաղաքաւոր մեղաւորներն, և իր պերճաւորութեամբ ամէնուս քրտեմէն ջերմ արցունքներ կը քամէր։ Հոս այս տաճարին մէջ կատարուած է այն մեծ ողբերգական տեսարանը շիրհաղթողի նախարար Էփրօքին, որ պահոււած էր սեղանին տակը հոն

միտակցութեամբ արտայայտուած զգոյշութեամբ ժողովուրդի բարեկամութենէն, եւ Ոսկերիկայի ներքին աշխարհի ունեւորութեան եւ անկախութեան վրայ ճշմարիտ հրաշալի քաղաքական արժեքները անկասկածաբար ի դժուար շարժումէն, հոս այս տաճարին մէջ Յովսէփ Նէս կայսրը կը պահուէր:

Ուղղակիաւ Աստուծոյ այս մեծ տաճարին մէջ 775 Սոփրոնիոսի որդիները ապաստան կը գտնէին, որոնցմէ չորսն լեզունները կտրեցին, իսկ Սոստանգիմանոսը կուրացուցին Լիւսն Դ ի հրամանաւ:

Ո՛հ որչափ բաներ կը պատմէ պատմութիւնը, որոնք սերտ առնչութիւն ունին Յուստինիոսի տաճարին հետ, կառուցուած ի փառս Աստուծոյ, ուր հիմայ սակայն կերպով Մուհամմէտ մարգարէի աղօթքները:

Այլ եւ այլ անկէններ կը նկատուի ծնունդէն զերմեռանդ թուրքեր որոնք աղօթելու ժամանակ իրենց ձեռքերով ակամօններն կը զոյգէին: Այն անհամար ոսկեքանդակ եւ մոզայիքայ բանուածքները եւ պատկերները որոնցմով զարդարուած էին պատերը եւ կամարները, այսօր գոյութիւն չունին, անոնք ցնցուած էին քրիստոնէայ տաճարին մզկիթի վերածուած ժամանակ:

Յաւիտեանական Աստուծոյն պատկերներն տեղ հատուածներ: Պահպանուած են գոթիկ եղբերակ վրայ նկարուած անգլիկ Սկրուլները պատկերները մշակ անոնց զէմբերուն տեղ ոսկեգոյն վարդեր նկարուած են: Այս պատկերները հրաշալի հակապատկեր մը կը ներկայացնեն իրենց հակադրական կանանց սկիւտներով, որոնք զետեղուած են գլխաւոր գոթիկ տակ եւ որոնց վրայ անգլիկ գրեթէ գրած են Ալլահի Մուհամմէտի եւ առաջին խալիֆ Ապուլ-Աբդուլլի, Էմէրի, Օսմանի եւ Ալիի անունները:

Մերունի մօլլա մը որ զիս կառաջնորդէր ճամփն անոր նշանաւոր տեղերը ինձ ցոյց տալու համար, ցուցուց ինձ սիւն մը որուն վրայ քանդակուած կը նշմարուէին կտրուած ձեռքի մը հինգ մատերը:

— Կուգէի ձեզ պատմել այս ձեռքի պատմութիւնը, ըսաւ Մօլլան ցոյց տալով հինգ մատերը: Մտիկ ըրի. նա

չարունակեց:

— Երբ Մէհմէտ (Ֆաթիմ) Պաշայ տիրեց, հոս փոխած եւ ապաստանած էին թուրք քրիստոնէաները, որոնք կը դիմադրէին օսմանիան զօրաց. երկար օրեր պաշարուեցին չորս շաբաթ, բայց անոր զբաւուած չէր յաջողութիւնը: Սուլթանը վերջապէս կատարած հրամայեց ամեն միջոց ի գործ դնել եկեղեցւոյ մէջ մանկու համար: Այն ժամանակ զօրքերը խորտակելով դռները ներս խուժեցին, եւ որովհետեւ քրիստոնէաները դեռ անձնատուր չէին ըլլաւ, կոխք սկսաւ տաճարին մէջ եւ շատ արեւն թափեցաւ: Եւ երբ Մէհմէտ մէկ մտաւ ներս անոր ձին կը լողար արեւն մէջ, օսմանիները յաղթող հանդիսացած էին. այն ատեն Սուլթանը թափեց իր ձեռքը արեւն մէջ եւ նստած ձիուն վրայէն զօրակց իր հինգ մատերը այս սիւնին գոյնով օկերով Պոլիսը լողայ մինչեւ հոս արեւն մէջ այդ ժամանակ միայն պիտի տունուի օսմանիները ձեռքէն: Եւ կենան այս մատները այս սիւնին վրայ ցոյց տալու համար աշխարհի Բէ՛ որչափ դժուար է Պոլիսը ուրիշի մը ձեռքը անցնելը:»

Ես անցայ այս սիւնէն առանց ո՛ր եւէ բռն մը արտայայտելու Մօլլային: Այն կայքէջը աւանդութեամբ մը որ իր աղքատ յղացած էր որ հաւատք ունենայ իւր վրայ:

Բայց կերեւայ թէ այն չէր այն աւանդութիւնը որուն համեմատ Պաշայ անկման օրը—29 մայիս 1453,—երբ թուրքերը խուժած էին եկեղեցին, կրօնաւորներէն մին պատարագին ընդհատուած ժամանակ սրբազան նուէրներով պատին մէջ միացած է, որ պիտի բացուի եղբւր այն օրը երբ Աստուծոյ ողորմութեամբ պիտի իյնայ կիսալուսինը. երկար ժամանակ ամայութիւնէ մը ետքը ուղղափառներուն պիտի վերադարձուի նորէն Յուստինիոսի տաճարը:

Վեյ Բօշթա

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊՈԼԿԱՐԻՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Սոսրհանդակի մէջ կը կարգանք հետեւեալը:

ԵԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՑ վերջին նիստին մէջ առաջարկուեցաւ Ս. Պատրիարքին որ հարկ եղած կարգադրութիւնը ընկնով իր պաշտօնատեղին փոխանցէ Պաշկարիոյ նորընտր առաջնորդ Տ. Ներսէս Սրբազանը, որ այս պաշտօնը արդէն լնդունած ըլլալով կը սպասէ հարկ եղած հրահանգին: Մինչ միւս կողմէ Վեհակին ալիւսայլ կողմերէն փափաք կը յայտնուի որ առաջնորդ օր առաջ իր պաշտօնատեղին հասնի Պատրիարքի տանը: Տ. Վահան Վ. Յակոբեան Առաջնորդին պաշտօնատեղին հասնելու մասին ունէ հոգ տարած չունի, եւ այն յանձնաժողովը որ ընտրուեցաւ կողմէ կազմուեցաւ Առաջնորդին ընդունելութեան համար, պաշտօնի գրութիւն չէ հրաւիրուած գեռ. մինչ Վահան Վ. զանազան տեղերէ 6-700 ֆր. ստացել է արդէն: Սակայն զարմանալի չպիտի ըլլայ, երբ Վահան Վ. փոխանորդութեան հաշտոյն անցէ եւ առաջնորդն ալ ամիսներով սպասէ այս տեղ, որ իր ճամբու ծախքը հասնի ուղիւորելու համար: Երկուսուսի ներկայութեան պէտքը զգալի չընելու համար, Վահան Վ., Ֆիլիպպէն չափաւրած ալ ընկնով տալով, այդ պահանջն ալ կը լրացնէ: Երբ որ Վահան Վ. իր վերջին նիստին նկատողութեան առաւելաւ եղաւ (ինչպէս հրատարակուած էր որովհետեւ կարգին մէջ) Տրապիզոնի առաջնորդարանին նկատմամբ տրուած տեղեկութեան աղիթով Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Ս. Պատրիարքին ալ ներկայանալով փափաք յայտնեց որ առաջ ուղեւորելու իր պաշտօնատեղին: Ն. Սրբազանութիւնը կը կատարէ արդէն այդ մասին հարկ եղած գործողութիւնները, եւ այս օրերս կը գրուի Վահան Վ. ին, որպէս զի առաջնորդին ուղեւորութեան դիւրութիւն տալու համար իր ձեռք առած միջոցները տեղեկացնէ: Կը լսուի թէ

իշխանապետութիւնէն ստանալիք քաղաքական համար մէկ երկու ամիս առաջ գիտուած եղած չըլլալով դժուարութիւններ կան, սակայն եթէ այս տարի ալ կայեղ չըլլայ ընել այդ դիմումը, վեհակայիններու բարեյօժարութիւնը կրնայ ապահովիլ Առաջնորդին ապրուստը՝ մէկ տարի, եւ յաջորդ քաղաքին կը դիւրանայ գործը երբ սահմանաւ թուշկը վճարուի:

ԲԷՂԵՐՍՊՈԻՐԿԷ Նոյեմ. 1 Թուականով կը ծանուցանեն թէ կողկասի Հայ եկեղեցական կալուածներու վերաբերեալ գործողութեանց մէջ թիւրիմացութիւն գործուած ըլլալով, մօտեւս նոր հրահանգ պիտի գրուի Ս. Տրապիզոնի համաձայն, կալուածներու մատակարարութիւնը առաջուան պէս պիտի կատարուի, բարեւոք եւ վարչութեամբ մը, եւ միայն ընդհանուր հսկողութիւնը կառավարութեան պիտի մնայ: Ասկէ զատ, երկու շաբաթ առաջ ներքին գործոց նախարար Պ. Բլէհվէի կողմէ բարեկամական ուժով գրուած պաշտօնագիր մը հասնել է Ս. Հայրապետին, որով կը ծանուցուի թէ Ն. Ս. Օծուութիւնը երբ գիտուած ընելու պէտք ունենայ, կրնայ ուղղակի ներքին գործոց նախարարին դիմել (Ասկէ առաջ աղգարարուած էր թէ ունէ գիտուած կողկասի կառավարչութեան միջոցաւ պէտք է ըլլայ):

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ Լազարեան ճեմարանի տարեկան հանգէսին առթիւ կարգադրուած տեղեկագրէն հասկցուեց թէ անցեալ տարեւրջին աշակերտներու թիւը եղած է 325, իսկ ներկայ տարւոյ սկիզբը 243: Դասարանները աւարտել են 25 հոգի, իսկ լսարանները 8 հոգի: ԵՐՈՒՍԱԿԷՄԻ աղգային հաս-

ԱՐՄԷՆ ԵՐՏԱՆԵԱՆ

ՁԻԻԼՅԻ...

Գ.

« — Ինձի նայէ՛, Զիւլֆի՛, ո՛ւր կուգես խրկեմ քեզ... պարապ տեղ սիրտդ մի՛ չարչրկեր. ձեր քահանան ա՛լ գալիք չունի: »

« — Դուն գիտես, պէ՛յ, միմիջեց ան՝ արցունքը մարդարտի պէս թափելով իր արտաքին աչքերէն: »

« Ա՛լ ճար մը չը կար: Եւ որովհետեւ անձանթ էի Կ. Պոլսի մէջ բնակող քու աղգակիցներուդ, չը համարձակեցայ դադանիքս յայտնել, գիտնալով որ պատուոյս ու անունիս արտաքին պիտի բերէի: Ուստի քանի մը օր ետքը ծանօթ թուրք ընտանիքի մը դիմեցի ու ամեն բան պատմեցի: Այդ թուրք ընտանիքը կը ըսողկանար երկու հոգիէ. ծերունի մը եւ պատու մը: Լեւոնդ սիրով ընդունեցին առաջարկութիւնս, խոստանալով անոր երջանկութեան համար չը խնայել ամեն բան: Եթէ կարող էք Կ. Պոլսի վերադառնալ, ես պատրաստ եմ ձեզի անոնց ո՛ւր գտնուելը տեղեկացունել եւ միեւնոյն ատեն խնդրել որ առանց առարկութեան զաւակդ յանձնես: Ահա՛ իմ ձեռքս եկածը այսչափ կրնայ ըլլալ: Ուրիշ կերպով բան մը չեմ կրնար ընել: Արդէն, Կ. Պոլսի երթալս անհնար է, որովհետեւ շատ ավաւաւանութիւններու տակ մնացած եմ: »

« Բարեկամ ընչաւ պէ՛յ խորհուրդը պիտի ըն-

դունեցի ու խորին շնորհակալութիւնս յայտնելէ ետքը մեկնեցայ գէպի Վանա: »

« Հիմա՛կ, սիրելի դաւա՛կ, բարձրա՛մը ձեռքդ տուր թիւնն ալ ունիմ: Տեսնե՛նք, մտադիր եմ յառաջիկայ շոգեմաւով Կ. Պոլսի մեկնել: »

« Երբ անվտանգ տեղս հասնիմ, անպատճառ կը գրեմ քեզ: Ան աշխարհ միտա՛րարով: »

« Աղօթէ՛ ինձի համար: »

Բարեկամդ՝ ՌԷՍ ՅԱՐՕ

Գ.

Ո՛հ, բարեկամս տեղեկութիւն մը չը կար: Փռւած տե՛ղ շարաթմին ամիսներու յաջորդեցին, եւ հոգեւոր դաւանութիւնը չէի կրնար փարատել: »

« Անպատճա՛ռ, անպատճա՛ռ վտանգի մը երթալու համար թշուառ ծերունիս, ըսի ինքնիկս: Եւ թէ ո՛չ իր խոստումը պիտի կատարէ: Կա՛մ բան տարելու է, եւ կա՛մ թէ անհետացած է: Մին կամ միւսը. ուրիշ ոչինչ: »

Ու ամեն ատեն կեկծով մը կը վերաշունչայի նամակատուէն, երբ յոյս իգիւրեւ կեկծէր: »

Այսպէս, չորս ամիսներ անցան: Աստուծոյ մը Յոյն նաւավար մը ներկայացաւ ինձի ու հարցուց. »

« Վանայի Արմէն-Շիտանեան դո՛ւն ես: »

« Այո՛, պատասխանեցի: »

« Ա՛ն այս ծրարը. մինչեւ թէ Թուրքի մը վրայ երկողով յայտնէ՛ ընդունած ըլլալդ ու ստորագրէ՛, Խորհրդով նախ քան ծրարը. վեր ի վերոյ քըն-

նելէս ետքը համոզուեցայ թէ ոպասած նամակս էր այն, հետեւաբար Յոյն նաւավարին յանձնեցի երկտող ստացագիր մը եւ նուէր մըն ալ տուի ուրախութենէս: »

Երբ Յոյն նաւավարը մեկնեցաւ, ես յուզուած վիճակով մը բացի ծրարին մէջ ամփոփուած ընդարձակ գրութիւնս եւ ահա՛ ինչ որ կարգացի: »

Կ. ՊՈԼԻՍ, Յունիս 4 1901

« Սիրելի պարո՛ն, »
« Դե՛ռ երկու օր չըկայ որ բանտէն անպարտ արձակուած եմ: Հարկ չեմ տեսներ բանտին մէջ քաշած թշուառութիւնս քեզի նկարագրելու, որովհետեւ աւաստիւական դժուրն է այն: Մինչեւ թէ այս չորս ամսուան մէջ չափազանց ցաւ եղաւ ինձի որ չը կրցայ երկտող մը գրել: Աստուծոյ պատճառը կրնաս մակարեւել: Ես գրել չեմ գիտեր եւ ասանկ դժուար մը մէջ վստահելի մէկը գտնել գտաւ: Եւ որովհետեւ չէի կարծեր որ այսքա՛ն ժամանակ պիտի անցունեմ հոս, օրը օրին յետաձգելու ստիպուեցայ: »

« Հիմա՛կ շարունակեմ պատմութիւնս: »

Շարունակելի

տատուութեանց մատակարարութեան մասին եղած վէճերը և իրաց վիճակը քննելու պաշտօնով Պոլսէն զրկուած քննիչը, Տ. Թէլեւան, վերագրածած է ու իր քաղած տեղեկութիւնները և քննութեան արդիւնքը հաղորդած է Պատրիարքարան: Խառն ժողովը Տ. Թէլեւանի կատարած պաշտօնէն գոհ չմնալով հանդերձ, լուրջ ուշադրութեան կարօտ տեսած է Ս. Յակոբայ վանքին ներքին և հաշուական գործերը, որոնց մասին այս անգամ Տնօրէն Ժողովոյ անդամ Տ. Եղիա վարդ. նոր նամակ մըն ալ ուղղած է: Աւելի առաջ 18 Միաբաններ գիր մը ուղղած էին և գոհունակութիւն կը յայտնէին քննիչի առաքման և գործունէութեան նկատմամբ:

ՊԱՂՏԱՏԻ Պատր. Փոխանորդ կարգուած է Տ. Մաղաքիա եպիս. Տէրունեան:

ՌՈՒՍՈՒՅ Հայ եկեղեցական կառուածներու խնդրոյն առթիւ Պոլսոյ Պատրիարքը Տ եպիսկոպոսներու հետ խորհրդակցութիւն ընելէ յետոյ նոր գրութիւն մը ստորագրած են: Միւս եպիսկոպոսներն ալ պիտի ստորագրեն եղբւր նոյն գիրը:

ՀԱՎԱՏՈՒՄ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Պապը Ալեքին Աւստրո—Րուս խաղաղութեան ճշտութիւնի զապուլիթ մէսի տիկէր տէօրթ տէվլէթ էլ չիլէրինին պու պապուտ կէօսթէր տիքլէրի մուհսիւր հարէքէթի վէ միւթթէֆիզ լիսանը սայէսինտէ օլտըղը Սթանպուլ տիմբուս մադ տաիլէրինտէ սէօլէնմէք տէ իմիշ:

—Պուլկար հիւքիւմէթի վէ Պապը Ալի պէյնիտէ պատէլ միւզէքէրէ վատ օլընտըղը իւզրէ, Մաքէթիսիա իլթիլալ գոմիթէլէրինէ տաիլ օլուպտէ ըսեանա իշթիւրաք իթմիշ օլան պիւթիւն Պուլկարլար իշիւն աֆիլը ուսուլի իրատէսի հաղըր պուլընուպ, եագըն կիւնտէ իլան օլընսաղը Պապը Ալի մէհաֆիլինտէն թէէմին օլընըյօր ըմըշ:

Մաքէթիսիա իսլահաթը իշիւն Աւստրո—Րուս ճէտվէլինի Պապը Ալի մէպտէն գապուլ իթտիկինի պուլնտան էվլէլէրի նոմէրօմըլտա եաղմըլ ըտըզ:

Պու պապտէ էլչիլէրէ վէրիլէն ճէվապնամէի պու նոմէրօմըլտա այնէն թէրճիւմէ իթտիկիմիզ կիւպի մէլքիւր ճէտվէլին իւք իքի նօթթալարընա պիւր նէլ իթիւրաղ իթմէք իսթմիշ տիւր, եանի վալիլէրին եանընտա պուլընսաղ պիւր Րուս վէ պիւր Աւստրիալը մուսվիլէրին, վէ Ժանտարմա

պաշ գոմիտանընըն էլըրալը օլմալարընա գարշը. պու խուսուտա միւզէքէրէ իթմէք իշիւն ճէվապնամէտէ պիւր շարթ կէօրիլիօր. Պապը Ալի իշպու իքի նօթթալը իսաֆիլէթմէք էքքեարընտա տըր: Քէզա գօնթօլ գօմիտէրիլէրի իքի տէվլէթտէն կէօսթէրիլուպ ֆազաթ Պապը Ալիտէն թալին ու թատիքի իսլէպ օլընըյօր պուլընուլէ Սուլթանըն հուգուգը հիւքիւմիսնիսի մուհաֆաղա օլընմըլ օլտու: — Նոյեմ. թարիլի Սթանպուլտան ածանս Պիւլկար թէլէկրաթը պիւթիլիօր:

« Իքիմիշ տէֆա օլարադ էրմէնի Բաթրիքի տիկէր իւշ արքեպիսկոպոսլարըն իմքաղը իլէ Ձաւա իսթիւպ պիւր արիզէ կէօնտէրտի Րուսիտաքի էրմէնի քիլիսէլէրին էլալարընտան տօլալը:

ՏԱԽԻԼԻԷ

Ալմանիա իմբէրաթօրը Վիլհէլմ ֆէլսա. Բրէնս ֆէրտինանտըն վալիտէսի Բրէնսէս Գլէմանթիւնէ պիւր մէքթուպլէ Մաքէթիսիալը մուհաճիլէրին ըէրիւշան վէ սէֆիլ անվալինտէն տօլալը միւթէսիլ օլտըլընը վէ անլէրին շու սէթալէթտէն իսթիլալը իշիւն իթթիլաղ օլընան թէտպիլէրէ քէնտիսի տաիլ մուսվէնթէ հաղըր պուլընտըլընը պէյան էյլէմիշ օլմաղտան մաատա, Սօֆիատաքի գօնտըրը վասիթաւը իլէ 2000 ֆր. Բրէնսէսէ թէսլիմ օլմաղընը էմը իթմիշ տիւր: — Սօֆիատան վիւրուտ իտէն թէլէկրաթ հալատիսաթը էվլէլէրի կիւն տէֆաթլէ գէրզէլէ վուգու պուլտըլընը վէ Րիւ Մանասթըրը ճիլարընտա պիւր գաշ խանէ երգըլտըլընը պիւթիլիօր տիւր: Քէզա Պէլլիատա պէրզէլէ զուհուրա կէլտիկի մահէլինտէն պա թէլէկրաթ պիւթիլիօր:

Ի Ռ Ի Ս Ի Ա

Կալկասիատաքի էրմէնի քիլիսէլէրին էմալք վէ վարիտաթը թէքրալ էվլէլէրի կիպի միլլէթին եէտի իտաքէսիլտէ պուլուսաղը վէ պուլնտան էվլէլէ նէշըր օլընմըլ վէ իճրասընա մուպաշըրէթ օլընան էրիշնամէ մաալը եանըլը անլալըլտըլընը Բէթթիւրպուրկուտան պիւթիլիօրալ, տաիլիլէ նէգաթէթիլտէն եէնի թալիլաթ կէօնտէրիլէնէկի իսպար օլընմըլ տըր:

Նէվա վէ Գալա նամ ըրմաղըր ճօշմալ օլմաղլէ Բէթթիւրպուրկուտա բէք չօք խատարաթ վէրմիշ վէ 50,000 քիշի մէքքեանաղ գալմըլ տըր: 1824 թարիլտէն պէրու պու տէրէնէ շիտտէթի սէլ հասըլ օլմաղլը:

Բ Ա Ն Ա Մ Ա

Բանամատա եէնի թէլէրիլ օլընան հիւքիւմէթի ճիւմհուրիլէսինէ գարշը Գօլմալիա բրթէսթէ տէվալ իթմէքտէ տիւր: Բէյիս Մուրաքէ Ամբրիկա էհալիսինէ խիթապէն պիւր իլանամէ նէշըր իտուպ, Մ. Ամբրիկայ հիւքիւմէթի անտնամէյէ մուղալիւր հարէքէթ իթտիկինի զիքր իտէրէք էհալիլ բրթէսթէ թէլլիլ իթմիշ տիւր: հալալքի էհալիլ էհէմմիլէթ վէրմէյօր:

Քէզա տիկէր Ամբրիկա տէվլէթլէրի պու խուսուտա Գօլմալիանըն բրթէսթիլնէ իշթիւրաք իթմէյօրլար:

— Բանամանըն եէնի հիւքիւմէթի վէ Մ. Ամբրիկա պէյնիտէ ալըլաճադ պօղալ իշիւն 26 պէնտտէն իշարէթ պիւր մուգալէլէնամէ գարարլաշտըրըլմըլ տըր: Իշպու մուգալէլէ իլէ Մ. Ամբրիկա Բանամանըն իսթիլալիլէթիլնի թէէմիլն իտէյօր: Բանամա հիւքիւմէթի տալի պօղալը իսթիլալ իթմէք, իշլէթմէք վէ պօղալ պօյնտա պուլընան արալիլէ վէ Բանամա իլիմանընա եագըն օլան տէօրթ ատալարա նէզարէթ էլթմէք հաղըր Մ. Ամբրիկայ թէրք իտէյօր: Քէզա ըրմաղլար, շայլար վէ կէօլլէր իւզէրինտէ վարօր իշլէթմէկէ Մ. Ամբրիկա մէզուլն օլաճադ տըր:

Մ Ի Ի Թ Ե Ն Ե Վ Վ Ի Յ Ե

Ինկիլթէրա վիւքէլտ բէյիսի Մ. Պալֆուր պիւր զիյաֆէթտէ իրատը նութգ իտուպ, Րուսիանըն Հինտիտտան սինօրընը թէճալիւզ իթմէսի ինթիմալ ատտ իտէրէք պիւր գուլվէթիլ օրտու տայիմի սիլահ ալթընտա թուլթուլմասընը, իգթիլալընը կէօսթէրտի:

— Բէթիւնմէն ալընան թէլէկրաթլարըն պէյանը իւզրէ թիւ պէթ հիւքիւմտալը ծալա Լամա վէ Րուսիա պէյնիտէ կիզլի պիւր անտնամէ իմզալանմըլ: Պու հալատիս 2ին հիւքիւմէթիլնէ ֆէնա թէէսիլ իթմիշ վէ Լատտա պուլընան էլչիլինի Բէթիլնէ չաղըրմըլ տըր:

Պրանսա վիւքէլա բէյիսի Մ. Գոմալ իլիմ թահսիլ իթտիլմէք մաղսէտի եէկեանէսի իլէ թէլէքիլ օլընմըլ օլան բուհպան իթալիլալթլարըն կիւնական միաբանութիւնը տալիլ քեա. իլէն լաղլ ու ֆեսիլ իշիւն թէտպիլլէր հաղըրլամաղտա տըր: Շու հալտէ եէնիտէն 2000 գըզ վէ 1500 էրքէկ մէքթէպլէրի զարանաճաղ տըրլար:

ՄԱՆՆԱՌ ԴԱՍԵՐ

Հայ ուսուցիչ մը պատարտ է ըստանձնել մասնաւոր դասեր Հայերէնի և Պրանսերէնի: Փափաքողներուն կարող է աւանդել նաեւ իտալիէն և Ռուսերէն:

ԱՋԴ. ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ Ի ՌՈՒՍՁՈՒՔ

— 3 —

Ի նպաստ Ռուսչուքի աղգ. երկուսու վարժարանաց ընտանեկան շքեղ պարահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբաթ իրիկուն տեղոյն Մեսրոպեան վարժարանին մէջ, ընդ հովանաւորութեամբ Տ. Սարգիս Գուլմէնա ի:

Քանի մը տարիներէ իվեր Ռուսչուքի Աղգ. վարժարանաց կ'անուանըր ընթացքը ի մասնաւորի կը պարտինք Պատ. Հոգաբարձութեան ձեռնհասօրէն անձնուէր աշխատութեանը, որուն շնորհիւ այն վարժարանը թէ բարոյապէս և թէ նիւթապէս ապահովուած վիճակ մը ունին այսօր: Ուստի նուիրական պարագ կը ծանրանայ տեղոյն հայ հասարակութեան վրայ որ մանաւանդ այս տեսակ առիթներու մէջ զբաղէս քաջալերէ իր զաւակաց զաստիարակութեան հոգը այնչափ խղճմտօրէն ստանձնող Հոգաբարձութեան մը ջանքերը: որոնց շնորհիւ ի մօտոյ աղջկանց նորակաւոյց վարժարան մըն ալ ունենալ կը յուսանք, գիտնալով թէ այս նպատակաւ արդէն 2000 ֆր. ի գուժար մը աւելցած է:

ՄՐԱՀ «ՍԱԼՏԻՆԵՆԻԼ»

ՎԱԼԷ երկայ «ՆԱՏԻՖՏԱ» Հայ դերս. խմբին կողմէն մասնակցութեամբ Տիար և Տիկին ՅԱԿՈԲԱՆԻ պիտի ներկայացուի:

Ի Ե Լ Ա Գ Ա Ր Ը

Թատերախաղ 3 արարուած ՀնԱԿԱՐԿԱՐ ԱՊՏԻՆ կատակախաղ 1 արարու Ուրաթ գիւրը պիտի ներկայացուի թՇՈՒԱՌ ԸՆՏԱՆԻԲԸ, Թատերախաղ 1 արար. ԳԻՇԵՐ ԲԱՐԻ կատակախաղ 1 արար. ՆԱԻԱՊԷՏ ՇԱՏ ԱՊՐԻՔ զաւելչտ 1 արար, ՀՏ. Յակոբի կողմէ: ԵՐԳ ԵՒ ՊԱՐԵՐԳ Օր. Օլիպի և ՀՏ. Յակոբի կողմանէ:

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱ 22 Հոկտեմբեր	
ՉԱԽԻԷ	
ՊՈՒՂՏԱՑ	
Վալիւն	54-59 լիպ. 8-10 / 10,30
Արապա	52-60 լիպ. 8,10,60
ԱՐԻՔԱ	
Վալիւն 100 քիւ	8,20/8,40
Արապա 42-45 լիպ.	4,80/ 5,20
ՆՈՒԱՊԱ արապա 33/36 լիպ.	4,60/4,60
Վալիւն 100 քիւ	9,9-20
ՅԱՍՈՒԼԵՅ	100 քիւ 17 18—
Արապա 100 քիւ	18-22
ՏՄՐԸ արապա	57,59 5,80 6,60
ԳՕԼՁ արապա	53/58-8,40/10
ՄԻՍԻՐ Վալիւն	6,5—6,10
ՉԱՎՏԱՐ	
Վալիւն	48-55 լիպ. 6, 6,70
Արապա	48/55 լիպ. 6,20/ 6,80
Եռոյ մալլէր միսիլ	4—5
Կիւնտէ 50—60 Վալիւն	կէլլէքտէ
Վալիւն 1-150 արապա	կէլլէքտէ Վալիւն
մուսմէլէսի նարօլէն 20 ֆր.	արապա
մուսմէլէսի նարօլէն 20—80:	

ՍԱՐԱՊԱՅԻՅԷ

Նարսէն 20, 45 ֆրանք Օսմ. լիւարը 22, 90 ալիւն ֆրանք